

Ny udenlandsk Literatur.

Dr. G. Mayr: Die Gesetzmässigkeit im Gesellschaftsleben. Statistische Studien. München, R. Oldenbourg. 1877. (354 S.)

Denne Bog søger at vise, hvorledes Statistiken er et Middel til Erkjendelsen af «Lovmæssigheden i Samfundslivet». Stoffet til de foreliggende «Studier» er kun hentet fra Befolkningsstatistiken og et enkelt Afsnit af Moralstatistiken. Naturligvis kunde Forf. ogsaa have ladet den økonomiske Statistik, den politiske Statistik, Dannelsesstatistiken og overhovedet alle Statistikens forskjellige Grene vise Lovmæssighedens Tilstedeværelse. Naar han har begrænset sig saa stærkt, er Grunden kun den, at han, inden han gik videre, ønskede at erfare det læsende Publikums Mening om hans Arbejde. Han har først villet spørge Publikum, om det ønskede, at han skal gaa videre. Det vilde unægteligt undre os, hvis Svaret paa dette Spørgsmaal ikke lød bekræftende. Os forekommer Prof. Dr. Mayrs Bog at være et fortrinligt populært Værk, klar tiltalende Fremstilling, underholdende, belærende, kort sagt opfyldende alle billige Fordringer. Jo mere Statistiken trænger sig frem, des mere nødvendigt bliver det at bringe lidt Orden og Klarhed ind i Publikums Opfattelse af den. Det foreliggende Værk vil nu, mene vi, ikke blot give Publikum Interesse for statistiske Undersøgelser; det indeholder tillige nyttige Advarsler mod gængse Misforstaaelser. Lad os, rent eksempelvis, henvise til Forf.s fuldt berettigede og højst nødvendige Advarsler mod Publikums bestandige Misforstaaen af de mortalitetsstatistiske Oplysninger, Dagspressen nu og da giver. Ligesaa ønskeligt som Publikums Smag for statistiske Undersøgelser, ligesaa nødvendigt er det eftertrykkeligt at advare mod den rent overfladiske og derfor rent forkerte Maade, hvorpaa statistiske Oplysninger sædvanligvis forstaas. Vi nævnte nys Mortalitetstatistiken, — man mindes den forvirrede Diskussion, den for

Ny udenlandsk Literatur.

Dr. G. Mayr: Die Gesetzmässigkeit im Gesellschaftsleben. Statistische Studien. München, R. Oldenbourg. 1877. (354 S.)

Denne Bog søger at vise, hvorledes Statistiken er et Middel til Erkjendelsen af «Lovmæssigheden i Samfundslivet». Stoffet til de foreliggende «Studier» er kun hentet fra Befolkningsstatistiken og et enkelt Afsnit af Moralstatistiken. Naturligvis kunde Forf. ogsaa have ladet den økonomiske Statistik, den politiske Statistik, Dannelsesstatistiken og overhovedet alle Statistikens forskjellige Grene vise Lovmæssighedens Tilstedeværelse. Naar han har begrænset sig saa stærkt, er Grunden kun den, at han, inden han gik videre, ønskede at erfare det læsende Publikums Mening om hans Arbejde. Han har først villet spørge Publikum, om det ønskede, at han skal gaa videre. Det vilde unægteligt undre os, hvis Svaret paa dette Spørgsmaal ikke lød bekræftende. Os forekommer Prof. Dr. Mayrs Bog at være et fortrinligt populært Værk, klar tiltalende Fremstilling, underholdende, belærende, kort sagt opfyldende alle billige Fordringer. Jo mere Statistiken trænger sig frem, des mere nødvendigt bliver det at bringe lidt Orden og Klarhed ind i Publikums Opfattelse af den. Det foreliggende Værk vil nu, mene vi, ikke blot give Publikum Interesse for statistiske Undersøgelser; det indeholder tillige nyttige Advarsler mod gængse Misforstaaelser. Lad os, rent eksempelvis, henvise til Forf.s fuldt berettigede og højst nødvendige Advarsler mod Publikums bestandige Misforstaaen af de mortalitetsstatistiske Oplysninger, Dagspressen nu og da giver. Ligesaa ønskeligt som Publikums Smag for statistiske Undersøgelser, ligesaa nødvendigt er det eftertrykkeligt at advare mod den rent overfladiske og derfor rent forkerte Maade, hvorpaa statistiske Oplysninger sædvanligvis forstaas. Vi nævnte nys Mortalitetstatistiken, — man mindes den forvirrede Diskussion, den for

ikke længe siden har været Gjenstand for herhjemme. Vi kunde ogsaa eksempelvis minde om de meningsløse Bidrag til en Sædelighedsstatistik, som nogle Præster og inkompetente Personer have leveret (jfr. Diskussionen i «Fdl.» om Prostitutionsspørgsmaalet). Publikum maa lære at faa Interesse for Statistiken; men det maa ogsaa lære at omgaas den med den yderste Grad af Varsomhed. I begge Retninger vil Dr. Mayrs Bog kunne nytte, og den er overhovedet et saa forljenstligt Værk, at vi ikke kunne Andet end ønske dets Fortsættelse.

I Bogens første Afsnit viser Forf., hvorledes «Statistiken er Midlet til Erkjendelsen af Lovmæssigheden i Samfundslivet.» Forf. stiller «Statistiken som selvstændig Videnskab» i Mod-sætning til den «statistiske Methode»; — hvorvidt hans Opfattelse af Statistiken som Videnskab er ganske korrekt, er tvivlsomt; Anm. er i alt Fald mere tilbøjelig til at betragte Statistiken som Methode. Forf. hævder imidlertid en selvstændig statistisk Videnskab. Fra dennes Omraade «udelukkes iagttagelsen af de rent naturlige, udenfor Sammenhæng med Menneskenes sociale Liv staaende Kjendsgjerninger. Medens den statistiske — eller bedre numeriske — Methode overalt foreligger, hvor kvantitativ, paa Masseiagttagelse hvilende Faststillen og Grupperen af Kjendsgjerninger finder Sted, er den statistiske Videnskabs Omraade indskrænket til den kvantitative, kun ved Masseiagttagelse opnaaelige Udforskning af det sociale menneskelige Liv.» Forf. definerer derfor den statistiske Videnskab som «den systematiske Fremstilling og Udvikling af de faktiske Fremtoninger og de af dem fremgaaende Love for det sociale menneskelige Liv paa Grundlag af kvantitativ Masseiagttagelse.» Altsaa mener han, at der ved den kvantitative Masseiagttagelse af Samfundslivet kan være Tale om en selvstændig Videnskab, ved en Masseiagttagelse af det rene Naturliv derimod kun om en Methode. Thi — siger han — paa de naturlige, udenfor det sociale Liv staaende Fremtoningers Omraade tilfalder den videnskabelige Samling, Gruppering og Bearbejdelse af Kjendsgjerningernes kvantitative Masseiagttagelse, altsaa Resultatet af den numeriske Methodes Anvendelse, ikke en ny selvstændig Videnskab men de alt givne Naturvidenskaber.

Disse forbinde ganske vist i mange Tilfælde den kvantitative Masseiagttagelse med den kvalitative og kvantitative Enkeltiagttagelse af de deres Undersøgelse undergivne Objekter; men afgjørende er det, at Naturvidenskaberne formaa at løse den største Del af deres Opgaver ved Hjælp af sidstnævnte Forskningsmethode, der er Statistikens stik modsat, saa at de ikke anvende den kvantitative Masseiagttagelse som udelukkende, heller ikke som primær, men kun som medvirkende Element i Forskningen; de tilbørligt sikrede Enkeltiagttagelser spille Hovedrollen. Ganske anderledes ved Iagttagelsen af sociale Kjendsgjæringer. Her kunne de sociale Love ikke erkjendes ved kvalitative og kvantitative Enkeltiagttagelser, men kun ved kvantitativ Masseiagttagelse, der — saavidt gjørligt — bør nærme sig Totaliagttagelse. Den der videnskabeligt vil erkjende Samfundet, en Totalitet af Individier, maa forsøge at udvide sine Iagttagelser til alle eller i det Mindste de flest mulige (Masser) af Individierne og deres Handlinger saavelsom disses Virkninger. Indbegrebet af de sociale Kjendsgjæringer, der i deres Betydning for Samfundet kun kunne faststilles ved kvantitativ Masseiagttagelse, danner Objektet for den særlige Videnskab, der kaldes Statistik. Som Objekt for naturvidenskabelig Forskning behandles Mennesket af Anatomen og Fysiologen paa Grundlag af Enkeltiagttagelser; ingen Anatom opstiller Undersøgelsen af Masser, Millioner af Individier som nødvendig Betingelse for Erhvervelsen af videnskabelige anatomiske Resultater; — men skal Mennesket videnskabeligt undersøges som socialt Individ, bliver Statistikens Masseiagttagelser nødvendige. Ved Hjælp af Enkeltiagttagelser kunne vi lære det menneskelige Nerve- og Muskelsystem at kjende; kun ved Hjælp af Masseiagttagelser kunne vi gjøre Bekjendtskab med Middellevetiden, Tilbøjeligheden til at indgaa Ægteskab, Forbrydertilbøjeligheden o. s. v. o. s. v. Hvor det drejer sig om Samfundslivets Love, er den kvantitative Masseiagttagelse ingen sekundær, additional Methode, men den eneste mulige Forskningsmaade. — Dette til Forklaring af Forf.s Stilling ligeoverfor Spørgsmaalet om Statistikens Begreb.

Forf. forklarer derefter Betydningen af de tre statistiske

Hovedoperationer: 1. Masseiagttagelsen af de sociale Kjendsgjæringer; 2. Grupperingen og den kalkulatoriske Bearbejdelse af det ved Masseiagttagelsen vundne statistiske Urmateriale; 3. den videre videnskabelige Udnyttelse af det statistiske Talmateriale, navnlig til Paavisning af Lovmæssigheden i Samfundslivet. Hertil slutter der sig en Redegjørelse for den statistiske Teknik, Statistikens Fremstillingsmidler, den officielle Statistiks Organisation og Udvikling, og de statistiske Kongresser.

Efter at Forf. saaledes i første Afsnit i Almindelighed har udviklet Statistikens Væsen, Opgave, Methode og Fremstillingsmidler, gaar han i andet Afsnit over til en Betragtning af Statistikens enkelte Resultater, for ved Hjælp af dem at bevise Tilstedeværelsen af «Lovmæssighed i Samfundslivet». Det, han her giver, er ikke en fuldstændig populær Statistik, men kun nogle Afsnit af Statistiken, navnlig Befolkningsstatistiken; han præsenterer os en Exempelsamling, men en velvalgt Exempelsamling, der er vel skikket til at belyse den sociale Lovmæssighed. Folketællingsvæsenet, Jordens Befolkning, Befolkningstætheden, Forholdet mellem Kjønnene, de forskellige Aldersklasser, Ægteskabsforholdene, Religionsstatistiken, Erhvervsstatistiken, statistiske Oplysninger om Blinde, Døve og Idioter, om Hud-, Haar- og Øjefarve m. m., Fødsels-, Ægteskabs- og Mortalitetstatistik, endelig et Afsnit af Moralstatistiken, Kriminalstatistiken, — ere de Afsnit, Forf. fremdrager af Statistiken for at anskueliggjøre den omtalte Lovmæssighed.

A. P.
